

КОНРАД ФИАЛКОВСКИ АЗ СЪМ МИЛИКИЛОС

Превод от руски: Цвета Пеева, 1969

chitanka.info

„ИЗПОЛЗУВАЙТЕ УСЛУГИТЕ НА «КОСМОЛЕТ»!“

„МИГ — И ВИЕ СТЕ НА ЛУНАТА!“

„СЪВРЕМЕННИЯТ ЧОВЕК ПЪТЕШЕСТВУВА ИЗ КОСМОСА САМО ВЪВ ВИД НА
ЕЛЕКТРОМАГНИТНА ВЪЛНА!“

„ОРГАНИЗИРАЙТЕ ГРУПОВИ ЕКСКУРСИИ ДО ЮПИТЕР!“

„ПОНЕСЕТЕ СЕ СЪС СКОРОСТТА НА СВЕТЛИНАТА КЪМ ГРАНИЦИТЕ НА
СЛЪНЧЕВАТА СИСТЕМА!“

Фоторекламите изстрелваха гигантски букви в небето над централния порт и гаснеха в стратосферата, като се виждаха на стотици километри разстояние.

Седях на четиринадесетия етаж на тринадесетия корпус в стая 1413 и играех шах с автомата. Както обикновено, губех — впрочем иначе не би могло и да бъде. Помня, веднъж, преди няколко месеца, спечелих една партия, но тогава на автомата бяха повредени системите за връзка и той играеше с мен, като използваше само една сто двадесет и седма част от мозъка си. Това ми го съобщи със сух професионален тон ремонтният автомат (в този момент индикаторът за достоверност показваше 99,9%).

Иначе никак не мога да понасям шаха и през свободното си време старателно избикалям местата, където бих могъл да срещна шахматисти. При вида само на шахматния кон настроението ми се разваля. Но тук, на четиринадесетия етаж на тринадесетия корпус, в отдел „Жалби и предложения“ просто нямам друга работа. Месеци наред никой не идва при мен. Всички са доволни, че развитието на цивилизацията даде възможност да се организира такова бюро за пътешествия. Гениалното изобретение намали размерите на нашата Слънчева система до размерите на голям град. Преди, във времената, към които не бих искал да се връщам даже мислено, пътешествията са били сложен проблем. Например да вземем полета до Юпитер — а тя

съвсем не е най-крайната планета! За да заминете за там, е трябвало да си запазите място в ракетата няколко месеца по-рано. Полетът е траел няколко седмици. Можете да си представите как се е чувствувал човек, затворен в тясната ракета, когато само една крехка метална броня го е отделяла от безкрайните простори на нищото. Но за щастие това време е отдавна минало. Днес с ракетите се превозват само товари, и то такива, които в същност би могло и да не се превозват.

Съвременният човек, освободен от оковите на сковаващата го векове наред атомна структура на собственото му тяло, пътешествува из Космоса като лъч информация. В същност идеята за такова пътешествие не е нова. Още древните хора са смятали, че ако разполагат със съответните химически съединения и ги подредят така, както са групирани у живия човек, може да се получи друг човек, абсолютно сходен с оригинала. Това безспорно е така. Главната трудност е била да се създаде съответен анализатор. В течение на много векове проблемът си оставал неразрешим и чак развитието на невроелектрониката даде възможност в наше време да се създаде мозък, способен да запомни структурата на човешкото тяло.

Веднага след това се появи „Космолет“, могъщ, извънредно сложен конгломерат, малко винтче на който бях и аз (четирнадесети етаж на тринадесети корпус, отдел „Жалби и предложения“). Не мислете, че ще почна да хваля нашето бюро — за това си има отдел „Реклама“. Ще отбележа само, че няма друг отдел в цялата Слънчева система като нашия, който да работи така безупречно.

Помислете си колко драми са написани за това, как Той лети в ракета, за да изследва ледените скали на Титан, а Тя, останала на Земята, му изпраща писма, пълни с тъга (или обратното). Сега този проблем вече не съществува. Искате да се видите с нея? Моля: уговоряйте се да се срещнете с нея в подножието на Памир, влизате в анализатора на Титан, който ви разлага на атоми, като преди това се запознава със структурата на тялото ви. Най-изчерпателна информация за нея се предава по радиото на Земята. Земният синтезатор възпроизвежда тялото ви и само за няколко часа вие се пренасяте в Азия.

Ние не допускаме излишни драми. Наистина писателите не могат да ни простят, че сме унищожили един толкова сполучлив видеотронен сюжет и обвиняват „Космолет“, че хората излизали от

синтезатора с криво тяло, криви крака, а на някого дори забравили да възпроизведат черния дроб! Но това е лъжа! Аз работя вече много години в отдел „Жалби и предложения“ и нищо подобно не е имало, е, освен един-два случая, но това няма никакво значение.

Помня, всичко започна още от сутринта. Главният контролор на нашия порт ни уведоми, че приемането от външните планети нещо не е в ред, и предложи да се спре препращането на пътешественици. После той се успокои и ние решихме, че смущенията в приемането са били предизвикани от временното засилване на слънчевата активност. Тогава контролорът, вече напълно успокоен, запали зеления триъгълник на контролния пулт, с което разрешаваше по-нататъшното приемане, а аз си отидох и се заех с обикновеното си занимание. Тъкмо бях свършил шестата партия, когато светна екранът на видеофона и пред мен се появи изплашената физиономия на диспечера.

— Дам, днес май ще има да изживяваш неприятни минути...

— Какво се е случило?

— Някаква авария на Титан... Оттам се върнаха няколко души...

— Какво, да не са се изпарили?

— Не, но малко са ги деформирали... — Диспечерът направи такава гримаса, че веднага си помислих най-лошото.

— Не са им възпроизвели главите или крайниците?...

— Не, но са ги умалили. Сякаш някой е превърнал нормалните хора в джуджета, като е запазил всичките им пропорции. Много странно...

— Но това е невъзможно! Не може да е случайност...

— Да, повече прилича да е направено умишлено.

— Но кому и защо е притрябвало да създава джуджета? — удивих се аз, недооценявайки както винаги човешката изобретателност.

— И аз не разбирам — сви рамене той. — Във всеки случай не ти завиждам. Неприятностите ти са в кърпа вързани.

— Колко са?

— Неприятностите ли?

— Не бе, ония... умалените?

— Ще ги видиш. Във всеки случай пригответи се да ги приемеш. След няколко минути първата партида ще излезе от синтезаторите...

Станах. Сресвах косата си, издухах невидима прашинка от бюрото, огледах още веднъж кабинета критично и придадох на лицето си делови израз. Ей сега ще влезе някой от тях и ще стане една... Ще трябва да им обяснявам, че за тази метаморфоза „Космолет“ няма никаква вина, че за всичко са виновни физическите закони.

Дълго се разхождах из кабинета, а когато най-сетне се спрях, информационният автомат с трясък разтвори вратата пред малко човече. Човечето подозрително ме изгледа и се запъти към мен.

— Казвам се Бим Мом — рече то със звучен бас, който излизаше нейде от дълбочините на корема му.

Това бе толкова неочаквано, че едва сдържах смеха си.

— Дам, завеждам отдел „Жалби и предложения“ — представих се аз.

Бим Мом кимна, потвърждавайки, че именно аз съм му нужен.

— Имате някакви оплаквания по отношение на „Космолет“? — запитах, като се правех, че нищо не знам.

— Оплаквания ли? Това не е най-точната дума! Аз съм направо възмутен! — викна той, а гласът му напомняше басово боботене на стартираща ракета. — Вие сте едни безотговорни хапльовци, които експлоатират човешката доверчивост! Погледнете какво сте направили... — посочи се той с трагичен жест.

— Успокойте се и кажете най-сетне какво има?

— Как какво има? Та не виждате ли, че сте ме... умалили?

— Не. А как сте изглеждали по-рано?

— Нима не виждате разлика? По-рано си бях човек, мъж, а не някакво кутре, каквото съм сега! Вижте! — Той завря под носа ми видеофотографията си.

Действително на фона на зелените скали на Титан бе застанал леко прегърбен широкоплещест мъж, а пред мен стоеше неговото умалено копие.

— Да, случва се — казах тихо.

— Кое се случва?

— Смущения при приемането...

— Не разбирам. — Той вдигна рамене.

— Какъв сте по професия? — запитах аз.

— Астроном — Бим Мом ме погледна с недоумение.

— Чудесно! — зарадвах се аз. — Ще се разберем тогава.

— В никакъв случай — пак избухна Бим Мом.

— Ама аз не за това. Като астроном трябва да знаете принципите на термодинамиката.

— Да, разбира се — смутено се съгласи той.

— Ето, това имах пред вид.

— Но какво отношение имат принципите на термодинамиката...

— Нали гласят, че в затворена система ентропията не се намалява.

— Да не би да искате да кажете, че именно за това са ни превърнали в лилипути? Глупости! Много добре знаете, че не е така.

На вратата се появи умалена млада жена. Тя внимателно ме огледа от главата до краката, сякаш бях манекен във витрина.

— Е, да... — Не ми идваха на ум никакви сериозни възражения, а през това време тя се приближи към мен.

— Чудесно ни... обработихте. Наистина сега мога да вляза в кой да е от ония прелестни детски хелиоптери, но затова пък всичките дрехи ми са големи! На вас поне известно ли ви е какво точно се е случило? — Тя ми хвърли унищожителен поглед.

И тогава разбрах, че не ме бива за отдел „Жалби и предложения“. Главата ми беше празна. Нищо не можех да измисля. „Само знаеш да играеш с автомата шах и да губиш“ — сърдито си помислих аз.

— Значи нищо не знаете! Съветвам ви добре да обмислите плана си на действие, докато те още не са се появили.

— Кой „те“?

— Екскурзиантите от Титан, които прехвърлиха след нас. Събрали са се долу и обмислят какво да правят по-нататък. Рано или късно ще дойдат при вас.

— Е, все нещо ще им кажа — рекох лекомислено аз.

— Съветвам ви да измислите нещо по-оригинално. Между тях има археолози, някои имат и оръжие... — усмихна се тя.

Аз побледнях, а тя загрижено ме попита:

— Лошо ли ви стана?

— Не... не...

Бим Мом неочаквано се оживи.

— Представям си какво ще стане след минута тук — разсмях се той.

След минута в кабинета ми нахълтаха екскурзиантите, като се блъскаха на вратата и крещяха в надпревара. Някои ме заплашваха със стиснати юмручета. И чак тогава осъзнах истинската си роля в „Космолет“. Аз бях онзи, когото в древността са принасяли в жертва на боговете по време на големи тържества. „Космолет“ се придържаше към принципа: „Нашият клиент е наш бог“ и явно трябваше понякога също да принася жертви.

Отначало се опитах да им обясня, но скоро разбрах, че те въобще не ме слушат. Викаха тези, които бяха вече в кабинета. Онези, които стояха в коридора, също викаха. Врявата бе непоносима. Ако не бяха изкривените им от ярост лица, човек можеше да ги вземе за шумна тълпа дечурлига, излизащи от детска градина.

Мина ми през ума, че сигурно имам вид на провинил се ученик и за малко не се разсмях. Но положението ми, съвсем не беше розово. Човечетата в кабинета ставаха все повече и повече.

Кабинетът не беше гумен, така че не всички успяха да влязат. Вътре стана толкова задушно, че по челото ми потекоха ручейчета пот. Дишах трудно, макар че тълпата едва стигаше до гърдите ми. А на тях сигурно им беше още по-тежко, но въпреки това глъчката не стихваше. В смесения хор от гласове все по-често долавях вика:

— Прозореца! Прозореца!

Най-сетне някой до мен извика:

— Отворете прозореца!

Помислих, че им е задушно, но изведнъж усетих, че настойчиво ме побутват към прозореца. Четиринадесети етаж! Представих си редиците прозорци на долните етажи и най-долу — сивия площад на хелиодрума с разхвърлените по него многоцветни петна на хелиоптерите.

— Но изслушайте ме! — Мъчех се да ги надвикам. — Аз не съм виновен. За всичко са виновни програмистите от предавателя на Титан! Те са ви умалили. Аз нямам нищо общо...

Никой не ме слушаше. Прозорецът се отвори. Первазът на прозореца все повече се приближаваше.

Изведнъж ми се стори, че отвън, заглушавайки нестройния хор от гласове, забръмча мотор. Обърнах се. Пред прозореца висеше

хелиоптер. В коша, закрепен за опашката му, седеше репортер от видеотронията и чрез видеопредавател предаваше онова, което ставаше в кабинета ми. Той ми махна с ръка и извика:

— Благодаря, че се обърнахте. Прекрасно... Сега се усмихнете!
— Усиленият му многократно глас се чуваше съвсем ясно.

Изкривих лице, за да се усмихна, защото съзнавах, че ме гледат милиони видеозрители. Но усмивка не се получи. Тя се превърна в гримаса от болка, понеже в този момент ме удариха силно в стомаха.

— Да го хвърлим от прозореца! — истерично закрещя някой.

В тази минута забелязах, че към прозореца се приближава друг хелиоптер, а под фюзелажа му се люлее въжена стълбичка. Ето спасението. Без да обръщам внимание на ударите, с които ме обсипваха, запровирах се към прозореца. Репортерът насърчително ми се усмихна и се наведе над апарата.

След секунда бях вече на перваза и с ужас видях, че репортерът прави знаци на пилота от втория хелиоптер да не се приближава към прозореца.

— Стълбата! Стълбата! — отчаяно завиках, като се залових здраво за рамката. Отзад напираше тълпата, отпред бе зинала бездната.

— Почакайте една минута! — успокояваше ме през рупора репортерът. Нужно ми е разстояние, за да обхвана цялата картина...

— Но те ще ме изхвърлят... Спасете ме!

— Потърпете! Момент само! — Хелиоптерът с репортера бавно се отдалечи. Вторият със стълбата се приближи.

Улових се за стълбата почти във въздуха и, как да е, успях да се изкача до вратичката на кабинета. Някой ме издърпа вътре. Няколко пъти блесна фотосветкавица. Седящите вътре репортери увековечаваха момента на появяването ми в кабинета.

— Вие сте Дам нали, специалистът по теорията на миниатюризацията?

— Какво бъдеще очаква умаления човек?

— Това е първият етап на миниатюризацията нали? Вашите предвиждания?

— Ще ускори ли това полетите до звездите?

Въпросите се сипеха от всички страни. Слисан, въртях глава, а после енергично кимнах:

— Да, това е умаляване — неопределено отвърнах аз.

— Кажете, различава ли се умаленият човек по нещо от нас? — мургавият репортер с очила малко заекваше.

— Абсолютно по нищо. Просто е по-малък... — почнах да добивам увереност.

— А коя е причината за тази буря от възторг, която наблюдавахме, повишеното самочувствие ли?

— Естествено! Колкото е по-малък организъмът, толкова по-малки са потребностите му, а оттам и по-доброто самочувствие.

Как бяха взели гнева за възторг, не мога да проумея. Повече нищо не ме питаха, тъй като вече кацахме на хелиодрума. Когато излизах от хелиоптера, чух края на съобщението:

„... възторгът на умалените хора е неописуем. Те не могат да се нарадват на умаления си ръст — ни каза проектантът Дам, специалист в «Космолет» по въпросите на миниатюризацията. — «Космолет» направи велико историческо откритие, достойно за нашата ера, ерата на миниатюризацията. В епохата, когато всеки предмет, всеки автомат става все по-малък, човекът също трябва да направи преоценка на отношението си към своя ръст. Бъдещето принадлежи на миниатюризираните — именно миниатюризираните хора ще полетят към звездите“.

Вървах по бетонните плочи на хелиодрума и всичко живо се отдръпваше да ми стори път. Образувалият се жив коридор водеше право към вратата на кабинета на директора на „Космолет“. Искаше ми се да офейкам, да се добера някак до най-близкия хелиоптер и да отлетя в къщи, но щом понечих да се отклоня от набеязания маршрут, тозчас от тълпата изтича млад човек и ме отведе в средата на коридора. Блеснаха няколко светкавици, а по лицата на стоящите наблизо хора се изписа тревога.

— Да не би да му е лошо? — зачу се в тълпата.

— От преумора ще е — отвърна някакъв приглушен бас.

Повече не се опитах да бягам.

Кабинетът на директора беше пълен с хора.

— Скъпи колега! — Директорът тръгна към мен. — Възхитен съм от успеха ви. Това е успех и на цялата ни организация. — Последната фраза произнесе високо, за да чуят всички в кабинета.

— Но, господин директоре...

— Не, не, колега! Приемете моите най-сърдечни поздравления.

После стисках десетки ръце. Всички в надпревара говореха, че се гордеят с мен, че това е постижение от космически мащаб. Вече бях престанал да ги слушам, когато някой зададе въпроса:

— Защо държахте в тайна работата си?

Не се сещах какво да кажа. Знаех си аз, че някой непременно ще ми зададе подобен въпрос, на който ще трябва конкретно да отговоря. Трескаво дирех правдоподобен отговор. Мярна ми се мисълта да си призная, че всичко е грешка и недоразумение. Но не се реших. После Годя сигурно няма да иска да приказва с мен. А това не можех да допусна. Изведнъж ми хрумна нещо. С колкото може по-тайнствен жест посочих директора.

— Питайте него — добавих също тайнствено.

Успях да забележа, че няколко репортери се спуснаха към директора и с ехидно удовлетворение си помислих, че сега е негов ред да извърта и измисля правдоподобни обяснения.

Трябваше да отговарям на репортерите колко пъти на ден ям, използвам ли в работата си универсалната космическа енциклопедия, кога работя най-добре — сутрин или вечер, а също и какво мисля за целесъобразността на първата експедиция (според мен, казах, целесъобразна е). Неочаквано от тълпата се отдалечи слабичък блондин и като ме гледаше с благоговение със светлосините си очи, запита:

— Трябва ли, според вас, професоре, миниатюризацията да обхване цялото човечество?

— Да — отвърнах, без да се замислям (а колкото до „професоре“, не си струваше за такава дреболия да смуцавам младия човек).

— А защо, професоре, не сте се миниатюризирали досега?

Слисах се. Какво да му отвърна!

— Наистина — защо? Там е въпросът! — казах, колкото да спечеля време.

С най-голямо желание бих офейкал, но юношата въпросително ме гледаше.

— По-късно ще ви стане ясно защо — казах с решителен тон и изведнъж почувствувах, че не ми вярва.

Той понечи да се обърне, но ми се стори, че в погледа му се мярна подозрение.

— Още не са решени напълно всички проблеми — добавих и в същия миг съобразих, че съм изтърсил глупост.

— Значи първите миниатюризирани хора са само опитни зайчета? — оживи се, блондинът.

— В никакъв случай! — свих рамене аз.

— За какви опитни зайчета става дума? — заинтересува се стоящият до мен репортер.

— Ами за ония, за миниатюризираните — обясни му юношата.

На лицето на репортера се появи лукаво изражение.

— Не можете ли по-подробно? — обърна се той към мен.

— Наистина не мога. Не знам за какво говори този млад човек...

Отдалечих се, но с крайчето на окото забелязах, че репортерът разговаря оживено с младежа.

Станах знаменитост. У дома ме очакваха познати и пак репортери. Впрочем репортерите бяха повече, защото и сред познатите забелязах лица, които не бях виждал много отдавна.

Годя, сияеща, отговаряше ту на един, ту на друг как работя, как почивам, кой е любимият ми спорт и защо. При това тя така настойчиво подчертаваше ролята си в моя живот, че на всички им ставаше ясно, че без нея от мен нищо нямаше да излезе и навярно не бих завършил даже начално училище. Щом ме видя, тя се хвърли на шията ми и целувката ѝ трая достатъчно дълго, за да могат всички репортери да направят видеоснимки.

На другия ден аз им се любувах на екрана на видеотрона и по земния, и по междупланетния канал. „Семейният живот на великия учен“ — така гласяха коментарите. Всички в надпревара се възхищаваха от удачния експеримент на „Космолет“. Само едно вестниче в статия „Недопустим експеримент“ поместваше отговора ми на въпроса на младежа, който ме бе попитал защо още не съм се миниатюризирал.

— Интриги на завистници — обяви Годя, когато ѝ прочетох статията.

И тогава дойде телевидеограма от директора. Беше кратка и недвусмислена. Когато се явих в кабинета му, той веднага започна:

— Струва ми се, че ще се наложи да се миниатюризирате.

— Това пък защо?

— За да докажете, че сте привърженик на тази метаморфоза.

— Но аз се чувствавам много добре в ръста, който ми е дала природата.

— Вярвам ви, но все пак ще трябва да се миниатюризирате. Разберете: днес идваха при мен трима репортери.

Дори и през ум не им минава, че вие можете да се откажете от миниатюризацията. Не ме питаха смятате ли да сторите това, а се интересуваха само от едно: кога ще го сторите. Ясно ли ви е?

— Хъм, да, само че...

— Никакво „само че“. Ако не го сторите, рано или късно пресата ще узнае, че заслугите ви в областта на миниатюризацията не са чак толкова големи. А тогава...

— Добре. Ще се миниатюризирам! — отвърнах аз и още същата нощ бях излъчен на Титан. Когато бях още на спътника, узнах от последните известия за цялата Слънчева система, че създателят на миниатюризацията Дам се е отправил за Титан с цел да се... Коментаторът добави, че модата за миниатюризация обхваща все повече хора и във връзка с това започва серийно производство на микроизлъчватели.

— Значи искате да станете миликилос? Защо?

Така за първи път чух как се нарича миниатюризираният човек. Питаше ме кибернетикът, програмистът на преподавателя на Титан.

— Струва ми се, че се разбира от само себе си. Аз като създател...

— Виждам, че и сам сте повярвали?

— В какво?

— Че сте създали миликилоса.

— А кой според вас го е създал?

— Аз! Аз създадох миликилоса и самият съм миликилос.

— Вие? Но вие имате нормален ръст?

— Сега да. А преди бях почти най-високият човек в Слънчевата система. Подиграваха ми се, че приличам на мачта на космически фар.

— И решихте да се умалите?

— Да, но за съжаление не успях да сменя програмата на излъчвателя, когато изпратиха оная група екскурзианти на Земята.

— Как така? Или може би не сте знаели за групата?

— Знаех. Но на електронносметачната ми машина, в която бяха вложени всичките изчисления, изгоряха някои връзки и докато се опитвах да възпроизведа изчисленията, излъчиха екскурзиантите.

— Значи такава била работата!

— Точно така. Но вие не се безпокойте. Нали всичко свърши добре?

Той ехидно се засмя и си тръгна, крачейки по черно-белите плочи на пода с ход на шахматен кон. Нещо ме жегна.

Оттогава минаха няколко години. Сега в Слънчевата система има вече около четири милиарда миликилоси. Статията „Миликилосът“ заема четири телестраници в универсалната космическа енциклопедия. Годя е миликилос, директорът на „Космолет“ — също. Облеклото за миликилосите е по-красиво, по-елегантно, по-ярко и по-добре ушито. Първите миликилоси от онова паметно излъчване от Титан се превърнаха в своего рода аристокрация и при всеки удобен случай гледат да споменат, че са пионери на миниатюризацията. Телевизограмата на срещата ми с тях в стая 1413 на четиринадесетия етаж на тринадесетия корпус се пази в архивите и един историк, тълкувайки я, писа, че обзетата от ентузиазъм тълпа от първите миликилоси за малко не удушила създателя на миликилизма от луд възторг.

А аз ли? Издадох спомените си и все още работя в отдел „Жалби и предложения“. Някои виждат в това старомодна скромност. Вярно е, че сега работя в огромен кабинет на първия етаж. И както преди автоматът постоянно ме бие на шах, но сега, за да стигна до пулта за управление, налага се да използвам специално съгъваемо столче — нали съм миликилос.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 9 от 1969 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.